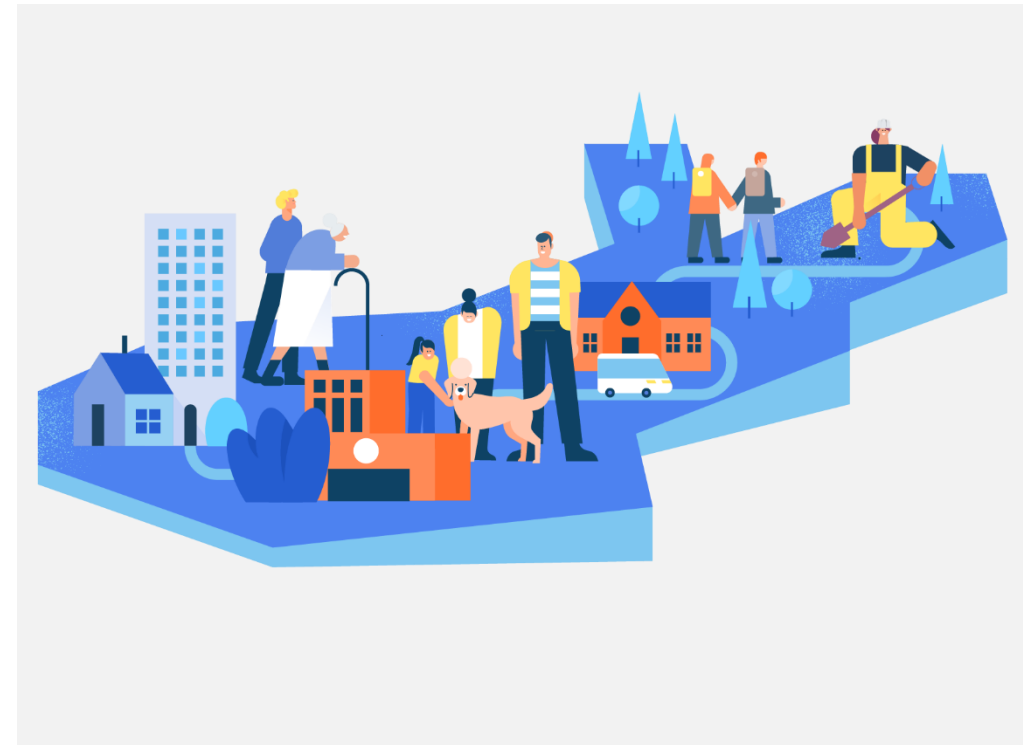

Kuntaliiton tietoisku verkostoille sote- lakiluonnosten ensihuomioista

23.6.2020

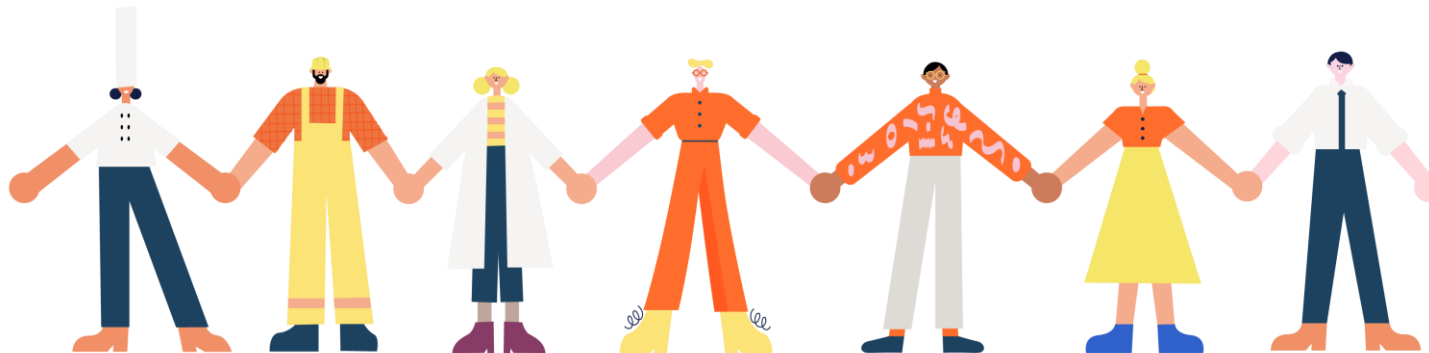
Kuntaliitto valmistautuu lausuntokierrokseen tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa

- Kuntatoimijat ovat olleet lähes kokonaan sivussa valmistelusta - lausuntokierroksen merkitys ja näkemysten huomiointi korostuvat
- Kuntaliiton tavoitteena on tukea kuntatoimijoita lausuntokierroksella
- Kuntaliitto tulee käsittelemään laajasti verkostoissaan uudistuksen ja lakiluonnosten keskeisiä kysymyksiä ja julkaisemaan oman lausuntoluonnoksen kuntien näkemysten pohjalta syyskuun alussa

Verkostoja

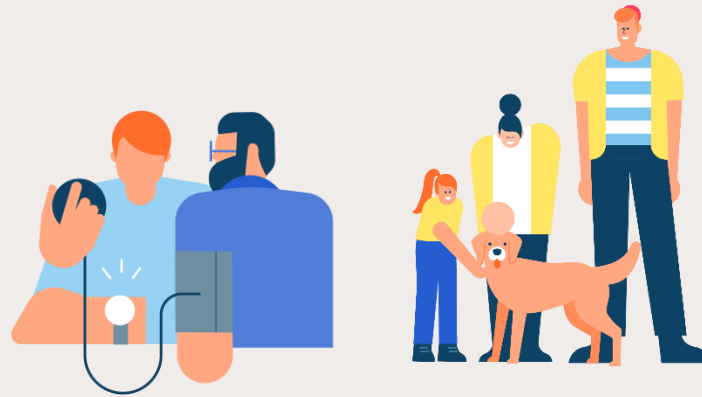
- Kaupunkipoliittinen työryhmä (suuret kaupungit)
- Seutukaupunkiverkosto
- Kehyskuntaverkosto
- Pienten kuntien verkosto
- Ruotsin- ja kaksikieliset kunnat
- Talousjohdon verkostot
- Sote-johdon verkostot
- Sivistystoimen verkostot
- Ympäristöterveydenhuollon verkostot
- Maakuntajohtajat
- Pelastusjohtajat
- Sairaanhoidopiirien johtajat
- AKUSTI-foorumi (kuntien ja sairaanhoidopiirien tietohallinto)

Kunnille tärkeimpiä kysymyksiä sote-uudistuksessa

Kuntien ja alueiden erilaisuuden huomiointi ja uudistuksen vaiheistus

Painopisteen siirto perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan

Rahoitus ja vaikutukset kunnille

Lisäksi tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen

Maakuntien hallinto, suhde kuntiin

Lakiasiain johtaja Juha Myllymäki

Sote-uudistuksen keskeisimmät lakiluonnokset

- Sote-maakuntalaki.
- Sote- järjestämislaki.
- Laki pelastustoimen järjestämisestä.
- Sote-maakuntarakennelaki.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimen uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta.
- Laki sote-maakuntien rahoituksesta.
- Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.
- jne.

Sote-maakunta

- Sote-maakunnat perustetaan voimaannpanolailla.
- Sote-maakunnan toimiala
  - Järjestää laissa sote-maakunnalle säädetyt tehtävät.
  - Voi ottaa hoitaakseen lakisääteisiä tehtäviä **tukevat tehtävät**.
  - Ei laajaa yleistä toimialaa (vrt. kunnat)
- Sote-maakuntalaki vastaa pääosin edellisen hallituskauden esitystä maakuntalaiksi.
  - Valtuusto, toimielimet, osallisuus, henkilöstö, hallinto ja muutoksenhaku pääosin kuten aiemmin.
  - Ei pakollista tuotannosta vastaavaa liikelaitosta.
  - Suhde valtioon ja kuntiin osin erilainen.
  - Järjestämistehtävä ja palvelujen hankinta.

Sote-maakunta

- Maakuntien välinen yhteistoiminta
  - Yhteistoiminnan muodot vastaavat kuntalain mukaisia yhteistoiminnan muotoja
  - Sote-maakuntayhtymä (vrt. kuntayhtymä)
    - Sote-maakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien tukipalvelujen tuottamistehtäviä.
    - Sote-maakuntayhtymälle ei voi siirtää järjestämisvastuuta.
- Tehtävien siirrot kuntien kanssa
  - Sote-maakunta voi hoitaa **kaikkien** alueensa kuntien kanssa tekemällään sopimuksella kuntien vapaaehtoisia ja sote-maakuntien tehtäväalaan kuuluvia tehtäviä, joihin kunnat ovat osoittaneet rahoituksen.
  - Järjestämisvastuun siirtäminen kunnalle/kunnille edellyttää erillistä toimivaltaa tehtäväkohtaisessa lainsäädännössä. Ei mahdollista pelkästään sote-maakuntalain perusteella.

Maakuntien ohjauksen lähtökohdat

- Maakunnat olisivat edelleenkin tiukassa valtionohjauksessa
- Valtionohjauksen taustalla maakuntien puuttuva verotusoikeus ja rahoituksen perustuminen miltei pelkästään valtionrahoitukseen
- Muutetaanko ohjausjärjestelmää maakuntien itsehallintoa kunnioittavampaan suuntaan, jos maakunnat saavat myöhemmin verotusoikeuden?

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

Johtaja Tarja Myllärinen

Huomioita sote-järjestämislaista

- **Soten järjestämisvastuu siirtyy** kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille
  - Myös oppilashuollon kuraattorit ja psykologipalvelut siirtyvät
  - Ei mahdollisuutta sopia järjestämisvastuun siirrosta
- **Kunnilla ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä**
- **21 sote-maakuntaa ja Helsinki sekä HUS-maakuntayhtymä**, jolla on lailla säädetty järjestämisvastuu
- **Viisi yhteistyöaluetta**
- **Ei laajaa valinnanvapautta**
- **Ei erillistä tuottajalakia**
- **Ei velvoitetta järjestämisen ja tuottamisen erottamiseen**
- **Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin** säädetään terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihuoltolaissa – Sote100

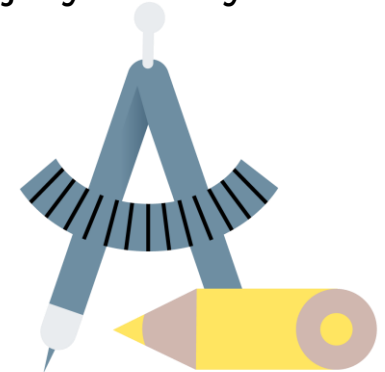

Sote-maakunnan järjestämisvastuun on toteuduttava kaikissa tilanteissa

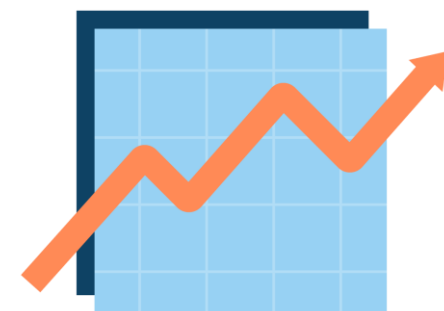
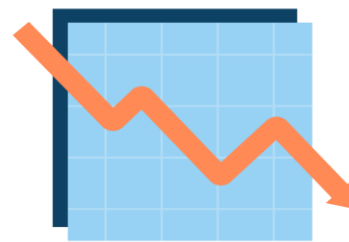
- riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata järjestämisestä ja asukkaidensa palvelutarpeen mukaisten palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa.
- toiminnan edellyttämä ammattihenkilöstö, hallinnollinen ja muu henkilöstö sekä hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset ja
- riittävä oma palveluntuotanto
- **Palvelujen hankkimista yksityiseltä palveluntuottajalta sekä alihankinnan ja vuokratyövoiman käyttöä säädellään yksityiskohtaisesti**
  - Palveluja voi hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta, jos se on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi
  - Hankinnat on perusteltava päätöksessä ja varauduttava sopimuksessa myös sen päättymiseen
  - Osa kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyvistä sopimuksista tulee mitättömiksi
- **Sote-maakunnan valvontavelvollisuus** korostuu
  - Ohjattava ja valvottava jatkuvasti yksityisiä palveluntuottajia ja niiden alihankkijoita sekä sekä ohjeistettava niitä
  - Mitä jatkuva valvonta tarkoittaa ja miten tämä suhtautuu muihin valvontaviranomaisiin

- **Valtion ohjaus**
  - **Vuotuisissa neuvotteluissa** sote-maakuntaa ohjataan järjestämisessä sekä edistetään ministeriöiden ja sote-maakunnan välistä yhteistyötä.
  - seurataan ja arvioidaan sote-maakunnan järjestämisvastuun toteutumista
  - Seuranta, arviointi, tavoitteen asetanta ja toimenpide-ehdotukset kohdistuvat asiakokonaisuuksiin
- **Toimenpide-ehdotuksia voidaan antaa mm.**
  - mm. tuotantorakenteesta, vähäistä suuremmista palveluhankinnoista ja vuokratyövoiman käytöstä
  - investoinneista ja sote-maakunnan alustavasta esityksestä investointisuunnitelmaksi
  - sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnasta
  - sote-maakuntien yhteistyösopimuksen toimeenpanosta sekä työnjaosta ja yhteistyöstä muiden sote-maakuntien kanssa
- **Sote-maakunnan investoinnit** luvanvaraisia ja tiukasti säädeltyjä

- **Yhteistyöalueeseen kuuluvien sote-maakuntien yhteistyösopimus** valtuustokausittain. Sovittava mm.
  - Yhteistyöstä ja yhteen sovittamisesta sekä työnjaosta
    - päivystystoiminnassa sekä ensihoidossa
    - lääkinnällisten ja muiden tukipalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa
    - sote-tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisestä sekä asiakas- ja potilastietojen käytön yhteensovittamisesta
    - varautumisen ja valmiuden edellyttämistä toimenpiteistä työnjaosta ja yhteistyöstä sekä valmiuskeskuksen toiminnan järjestämisestä
    - laajakantoisia ja taloudellisesti merkittäviä investointeja koskevasta yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta
- Valtioneuvosto voi päättää sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta ja sen sisällöstä ellei se täytä vaatimuksia
- **Kaksikielisten maakuntien keskinäinen yhteistyösopimus**
- **Sote-maakuntien arviointimenettely**, jos sote-maakunnan kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on ilmeisesti vaarantunut – vertailussa useita muita sote-maakuntia heikompia

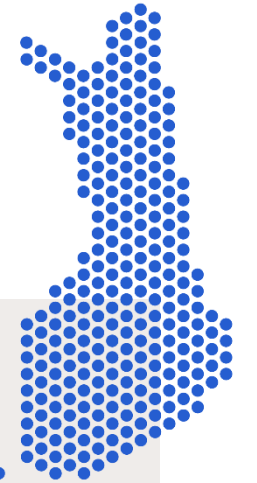

Maakuntien rahoitus ja vaikutus kuntiin

Kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen

Kuntaliiton sote-info 23.6.2020

Tärkeimmät nostot sote-paketin raha-asioista

Kuntatalous

- Valtava vaikutus talouteen: **kuntatalous puolittuu**
- Maksimimuutos **+/-100 €/as** viiden (5) vuoden siirtymäaikana **on iso muutos** (erityisesti tulevaisuuden investointien näkökulmasta)
- Pysyvät **tasausmekanismit** voivat jäädä isoksi tekijäksi kunnan valtionosuudessa

Maakuntien rahoitus

- Erittäin vahva **valtion ohjaus** ja tavoite kustannusten hillintään...
- ...mutta koko valtionrahoitus kuitenkin **laskennallista ja yleiskatteista**
- UUTTA! Maksimimuutos **+/-150 €/as** seitsemän (7) vuoden siirtymäaikana

Muut vaikutukset

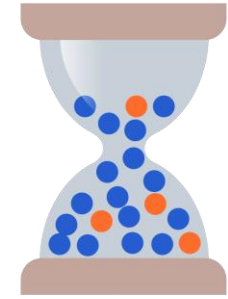
- **Veronmaksajavaikutus** vaihtelee alueittain
- Pystyykö lakiesitys turvaamaan **julkisen talouden kestävyden?**
- Ottaen huomioon kuntatalouden tilanteen sekä koronaepidemian vaikutuksen, toteutuuko **rahoitusperiaate** kaikissa yksittäisissä maakunnissa ja kunnissa?

Toimeenpano ja omaisuuden siirto

Johtava lakimies Arto Sulonen

Toimeenpano ja aikataulu

- Sote-maakunnat perustetaan, kun sinä päivänä kun voimaantulolaki tulee voimaan
- Sote-maakunnan alueen kuntien, yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja pelastustoimen on sovittava välittömästi lain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa valmistelutoimielimen
- Sote-maakuntavaalit järjestetään **23.1.2022** ja valtuustojen toimikausi alkaa **1.3.2022**
- Järjestämis- ja tuottamisvastuut esitetään siirrettäväksi sote-maakunnille **1.1.2023** lukien
- Aikataulun riittävyys on yksi keskeinen arvioitava kysymys lausuntokierroksella

Toimitilaratkaisu (1)

- Sairaanhoidopiirien ja erityishuoltopiirien toimitilat siirtyvät maakuntien taseeseen ja hallinnoitaviksi
- Lainsäädäntö ei edellytä perustettavaksi valtakunnallista toimitilayhtiötä eikä alueellisia toimitilayhtiöitä
- Perustetaan kuitenkin valtakunnallinen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus, jossa maakunnat ovat ja valtio voi olla osakkaana
  - Ylläpitää tilatietojärjestelmää
  - Informoi valtioneuvostoa ja maakuntia investointipäätöksistä ja niiden vaikutuksista sote-maakuntatalouteen
  - Maakunnat voiva antaa myös muita tehtäviä
  - Maakunnilla käyttövelvollisuus
- Valtakunnallisesta toimitilojen hallinnoinnista luopuminen vastaa pääosin aiempia Kuntaliiton esittämiä kannanottoja

Toimitilaratkaisu (2)

- Investointien rahoitus maakunnissa
  - Maakunnat laativat ministeriöille vuosittain esityksen investointisuunnitelmaksi neljäksi vuodeksi
  - Valtioneuvosto päättää tilikausittain maakunnan oikeudesta ottaa pitkäaikaista lainaa
  - Valtion voi antaa omavelkaisen takauksen
- Maakunnan lainanottovaltuus määritellään maakunnan laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja ennakoitun lainamäärän erotuksena
- Ei erillistä investointirahoitusta valtiolta, vaan lainanlyhennykset rahoitetaan poistojen kautta käyttökustannusten valtionrahoitusjärjestelmässä
- Investoinnit ovat erittäin tiukassa valtion ohjaksessa

Kompensaatio siirtyvästä omaisuudesta

- Oikeus kompensaatioon, jos välittömät kustannukset ylittävät euromäärän, joka vastaa 0,7 prosenttiyksikön korotustarvetta laskennallisesta kunnallisveron tuotosta (korvausraja)
- Lisäksi oikeus kompensaatioon, jos kunnan veroprosentti ylittää kahdella prosenttiyksiköllä kaikkien kuntien painotetun keskimääräisen tuloveroprosentin. Korotus olisi 75 % korvausrajan alittavalta osalta
- Kuntaliitto on aiemmin esittänyt korvausrajaksi 0,25 prosenttiyksikköä tai kustannus vähintään 3 milj. euroa
- Kuntaliitto on aiemmin (viime keväällä) eduskunnassa todennut 0,7 prosenttiyksikön korvausrajan liian korkeaksi.

Kompensaatioissa huomioon otettavat kustannukset

- Korvaus vain välittömistä kustannuksista, joita kunta ei ole voinut omilla toimillaan välttää
- Tarpeettomaksi jäävät toimitilat korvauksen piirissä
- Kunnilta siirtyvä irtain omaisuus, kuntayhtymien peruspääomaosuudet ja henkilöstön lomapalkkavelka otettaisiin huomioon kuntien peruspääomassa (eivät silloin tulosvaikutteisia), eikä niitä otettaisi huomioon kompensatiolaskelmissa
- Kuntaliitto on aiemmin vaatinut myös irtaimen omaisuuden ja kuntayhtymäosuuksien ottamista huomioon kompensatiota laskettaessa ja tällä kannalla on ollut myös perustuslakivaliokunta
- Siirtyvien kuntayhtymien (erit. SHP:t) taseiden alijäämät (109 milj. eur.) katettava ennen siirtoa, eikä alijäämien kattamista oteta huomioon kompensaatiossa

Kuntien omistukseen jäävät toimitilat ja muu omaisuus

- 3+1 vuoden vuokrausmalli, kuten viime hallituskauden esityksessä
- Osakkeet siirtyvät vain, jos osakeyhtiön tosiasiallinen päätoimiala sote – palveluiden tuottaminen (kuten viime hallituskaudellakin)
- Työterveyshuolto siirron ulkopuolella (kuten viimehallituskaudellakin)
- Eräiden kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyvien sopimusten mitättömyys (vaatii Kuntaliitossa oman tarkemman selvityksensä)

Maaomaisuuden siirtyminen

- Lähtökohta: sairaanhoitopiirien ja kehitysvammapiirien maaomaisuus siirtyy korvauksetta
- Sote-maakunnilla ja kuntayhtymien jäsenkunnilla on kuitenkin oikeus sopia maaomaisuuden siirtymisestä myös toisin
- ”Toiminnan edellyttämään rakennusomaisuuteen sitoutuvan kuntayhtymän maaomaisuuden tulee kuitenkin siirtyä sote-maakunnaalle”
- Kuntaliitto on eri yhteyksissä esittänyt, että maapohjien tulisi säilyä kuntien omistuksessa

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square. The background of the slide features a top-down view of a wooden spiral staircase with light-colored wood and a dark metal handrail, set against a light-colored tiled floor.

KT

Henkilöstökysymykset

Henrika Nybondas-Kangas, neuvottelupäällikkö

Henkilöstösiirroissa noudatetaan liikkeen luovutusta

- Voimaanpanolaki 17 §, kuntien ja kuntayhtymien
  - Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö
  - Pelastustoimen henkilöstö
  - Tukitehtävät muualla kunnan hallinnossa (kun pääasiallisesti tehtävä siirtyy)
  - Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

siirtyvät liikkeen luovutuksella sote-maakunnille ja maakuntayhtymille (tuottamisvastuun mukaan)

- UUTTA: Ei mainintaa liikkeenluovutus-ketjuista, ei erillistä säädöstä lisäeläketurvasta
- Voimaanpanolaki 18 §: 1.1.2023 voimassa olevat HUS-shp palvelussuhteet, jatkuvat *aiempien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti* HUS maakuntayhtymällä.

Maakuntasektorille kunta-alan kanssa verrannollinen sääntely

- Työsopimuslaki
- Laki kunnan ja sote-maakunnan viranhaltijasta
- Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja sote-maakunnassa (ns. kunta-yt-laki)
- Laki kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä
  - Kunta- ja sotemaakuntatyönantajat KT
  - Kunnat, kuntayhtymät, sote-maakunnat, sote-maakuntayhtymät lakisääteisiä jäseniä
  - *Kunta-, sote-maakunta- ja yrityssektorin työehtosopimukset*
- Laki Kevasta

Seuraavat askeleet

Yhteysjohtaja José Valanta

Seuraavat askeleet

- Kuntaliiton verkostokäsittelyt käynnistyvät elokuussa viikolla 33
- Kuntaliiton hallitus ja hallituksen työvaliokunta käynnistävän Kuntaliiton lausunnon käsittelyn elokuun lopussa
- Sote-uudistus laajasti esillä Kuntamarkkinoilla 9-10.9.2020 ja Kuntaliiton sote-tulevaisuuspäivä - seminaareissa elokuussa (ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin)

Lisätietoja:

<http://www.kuntaliitto.fi/soteuudistus>

KUNTA LIITTO